

DAGS FÖR DESIGNERAD STADSNATUR!

2016-07-08

Av: URBIO

Långt innan stad blev stad var där ett naturlandskap. Ofta uppstod städerna i skärningspunkterna mellan människors förflyttnings- och handlingsvägar genom terrängen och över vattnet. I Stockholm fall uppkom stadsbildningen i noden mellan en långsträckt åsrygg och kopplingen mellan Mälarens och Saltsjöns vattensystem.

Städer ligger med andra ord ofta på platser där ekosystemen varit rika. Det forna naturlandskapet har gett grundförutsättningarna för hela stadens anatomi, och som i sin tur omedvetet integrerats som en del av stadens själ. Tänk om vi framöver, ännu mer målmedvetet än idag, kunde använda det underliggande naturlandskapet i staden som hävstång för att generera mer biologisk mångfald med mer utväxling för ekosystemtjänsterna. Precis som Ian McHarg pläderar för i *Design with Nature* (1969) borde vi i högre grad utgå från natursystemen, i form av geologi, hydrologi, jordarter, klimat och så vidare, i stadsplanerandet.

Det finns en outnyttjad potential att genom nya berättelser återknytta till det nära sambandet mellan stad och natur. Men hur? Jo, genom att utgå från en uppsättning karaktärshabitat alstrade från det tidigare landskapet. Ett imaginärt gitter tonar fram, där olika former av naturinspirerade platsinterventioner med fördel implementeras i den rätta kontexten. Detta är samma tankemodell som barnens klots pussel, där olikformade klotsar endast kan passera genom motsvarande inverterade hålform.

Genom att låta dela in det urbana landskapet i olika eko-designerade zoner, skapas en lättöverskådlig matris. Denna stadsplaneringsprincip möjliggör att implementeringen av nyskapad stadsnatur och platsinterventioner både följer och understöds av de underliggande natursystemen.

För att förstärka berättelsen kring designerad stadsnatur behövs urbana signalarter. Urbana signalarter är växt- eller djurarter med högt symbolvärde och med potential att annektera de tillskapade karaktärshabitaten. I stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden har större ekbock, *Cerambyx cerdo*, haft huvudrollen som en signalart för eksambanden i Hjorthagen, medan spetsfingerört, *Potentilla bifurca*, fått symbolvärde som representant för ruderatmarkerna i södra Värtans gamla hamnområde.

Men hur skulle skötseln av den designerade stadsnaturen kunna säkerställas långsiktigt? Jo, genom att låta större aktörer med markinnehav agera huvudman för respektive karaktärshabitat. Med huvudmannaskapet får dessa organisationer en chans att genom aktiv förvaltning visa på reellt miljöengagemang i samklang med den egna verksamheten.

Ett bra exempel på hur allt detta skulle kunna fungera är idéprojektet Åsängarna som anläggs på tak längs med just Stockholmsåsens sträckning. Genom att skapa pärlbandsliknande kopplingar mellan biotoptakens torrängar i ett nordsydligt tvärsnitt genom innerstaden, möjliggörs en spridningskorridor för gräshoppor, spindlar fjärilar och bin. Vad

sägs om att låta backgräshoppan vara signaturart? Och varför inte låta Stockholms Lokaltrafik ansvara för anläggning av Åsängarna på alla sina byggnader och väderskydd vid tunnelbanestationer och busshållplatser?!

Det är dags att systematiskt integrera ekosystemtjänsterna i staden och då kan eko-designerade zoner, som tar sin utgångspunkt i det tidigvarande natur- och kulturlandskapet, bli en kraftfull strategi. Genom att föra in gestaltade platsinterventioner i stadsmiljön lyfts det naturpedagogiska värdet av den biologiska mångfalden i urbana landskap fram, vilket bidrar till en mer attraktiv livsmiljö för både människor och natur!